

FSFs företagsklimatindex 2008

Olika kommuner har olika förutsättningar. FSFs företagsklimatindex 2008 visar vilka kommuner som överpresterar, underpresterar respektive presterar som förväntat i förhållande till sina förutsättningar.

Överpresterare: *bättre företagsklimat än kommunen har förutsättningar för.*

Underpresterare: *sämre företagsklimat än kommunen har förutsättningar för.*

Normalpresterare: *företagsklimatet motsvarar kommunens förutsättningar.*

Forum för småföretagsforskning, FSF

Förord

För andra året i rad presenteras Forum för småföretagsforskning (FSFs) Företagsklimatindex. Indexet rankar hur företagen bedömer det kommunala företagsklimatet 2008, korrigerat för kommunernas olika förutsättningar. De kommuner som placerar sig högt i FSFs index har ett bättre företagsklimat än vad man kan förvänta sig utifrån deras förutsättningar. De med en lägre placering borde, givet sina förutsättningar, ha ett bättre företagsklimat. Rankingen baseras på data från Svenskt Näringslivs undersökning om det lokala företagsklimatet. I undersökningen har FSF bedömt landets alla 290 kommuner.

Vissa kommuner har ett sämre utgångsläge i arbetet med att åstadkomma ett gott företagsklimat t ex därför att avståndet till marknaden är stort eller att ogynnsamma demografiska förutsättningar och ett svagt skatteunderlag försvårar en offensiv näringspolitik. I andra kommuner kan befolkningsunderlag och andra faktorer skapa betydligt gynnsammare förutsättningar, vilket också borde slå igenom i rankingen.

Som visas i rapporten finns det emellertid inget sådant entydigt samband. Istället är det företrädesvis små kommuner, med relativt begränsade möjligheter och medel att bedriva en aktiv näringspolitik för att förbättra företagsklimatet, som rankas högt. Medelantalet invånare i de tio bäst placerade kommunerna i FSFs företagsklimatindex ligger på 11 700 (motsvarande värde för de tio sämst placerade kommunerna är 20 800). Ändå upplever företagarna i dessa kommuner att företagsklimatet är mycket bra.

En tänkbar förklaring till detta är att det finns en tradition av företagande i dessa kommuner, en företagsbaserad kommunal norm som har etablerats och vidhållits. Den relativt höga rankstabiliteten mellan åren indikerar att just kommunernas företagstradition och normer är en viktig förklaring till rankingen. Små kommuner kan också ha kortare beslutsvägar och större tillgänglighet till kommunala beslutsfattare vilket bidrar till ömsesidig acceptans och förståelse mellan företagare och kommunala företrädare. Företagarna får en uppfattning om vilka ambitioner kommunen har men också de realiteter som de lokala politikerna ställs inför i termer av knapphet i resurser för att förverkliga näringspolitiken, samtidigt som kommunpolitikerna får insikter om företagets verklighet och behov.

Vår förhoppning är att diskussionen om företagsklimatet får ett bredare perspektiv som också omfattar kommunens förutsättningar för ett gott företagsklimat, och att detta också lyfts fram i bedömningar av det lokala företagsklimatet framöver. FSF svarar naturligtvis helt för de slutsatser som presenteras i rapporten.

Örebro i december 2008

Pontus Braunerhjelm och Anna Kremel
Forum för småföretagsforskning

Sammanfattning

- FSFs Företagsklimatindex presenteras för andra året i rad och omfattar alla Sveriges 290 kommuner. Den kommun som presterat bäst får nummer 1 och den kommun som presterat sämst får nummer 290. Syftet är att synliggöra att företrädare för kommuner arbetar utifrån mycket varierande förutsättningar och hur företagarna uppfattar det lokala företagsklimatet.
- Utgångspunkten för FSFs index är Svenskt Näringslivs studie av företagsklimatet i Sveriges kommuner. Svenskt Näringslivs studie grundar sig dels på kommunernas faktiska förutsättningar, dels på enkätfrågor om företagsklimatet riktade till företagare i respektive kommun.
- Företagares åsikter om företagsklimatet varierar kraftigt mellan kommuner och övergripande finns inget samband mellan deras uppfattning av företagsklimatet och kommunernas faktiska förutsättningar.
- Kommuner som har svaga faktiska förutsättningar för ett gott företagsklimat men som trots detta uppfattas som positivt av företagarna, är vinnare i FSFs index. Dessa kommuner överpresterar i förhållande till sina förutsättningar.
- De kommuner där de faktiska förutsättningarna är goda men där åsikterna om företagsklimatet från företagare är negativa är underpresterare. Dessa underpresterare är förlorare i FSFs index.
- Mindre kommuner placerar sig bättre i FSFs företagsklimatindex. Medelantalet invånare i de tio bäst placerade kommunerna i FSFs företagsklimatindex ligger på 11 700. Motsvarande värde för de tio sämst placerade kommunerna är 20 800. Bästa kommun är Kristinehamn, följt av Bjurholm och Mönsterås.
- Den sämst placerade kommunen i FSFs Företagsklimatindex är Värmdö, följt av Ekerö och Orust. Av de tio sämst placerade kommunerna återfinns fem i Stockholms län. Företagare i Stockholm uppfattar företagsklimatet som dåligt, trots de goda faktiska förutsättningarna.
- Övergripande tyder resultaten på att skillnader i företagstradition och kommunala normer påverkar rankingen samt att kommunikation med politiska makthavare sannolikt är lättare i mindre kommuner vilket bidrar till en högre acceptans för den förda politiken. Samtidigt kan också tillfälliga händelser kortsiktigt påverka företagets förväntningar.

Innehållsförteckning

1. Vad styr det lokala företagsklimatet?	1
2. FSFs Företagsklimatindex	2
Metod	2
Hur förhåller sig FSFs Företagsklimatindex till andra index och rankningar?	4
3. Resultat	5
Bäst placerade kommuner	5
Sämst placerade kommuner	6
Störst förändring mellan 2008 och 2007	6
Bäst placering i respektive län	8
Avslutande diskussion	10
4. Bilaga	11
Länsfördelning	11
Kommunernas placering 1-290	20
Förklaring förutsättningar och åsikter	26
5. Källförteckning	27

1. Vad styr det lokala företagsklimatet?

I dag arbetar en övervägande del av svenska län och kommuner med insatser för att främja nyföretagande och småföretagsutveckling i syfte att skapa ett mer dynamiskt näringsliv. Det kan handla om insatser från olika EU-initierade – eller finansierade – insatser eller olika former av lokala och regionala stöd. Insatserna spänner över ett brett område som bl a omfattar kompetens- och kapitalförsörjning, konkurrens, infrastruktursatsningar samt åtgärder för att främja nätverk och kluster, liksom att förenkla kontaktvägar mellan företagare och kommunala beslutsfattare.

De senaste åren har alltmer fokus riktats på att förenkla regelverk och minska administrativa bördor för företagen samt att bygga nätverk eller förenkla samverkan mellan företag. Tidigare erfarenheter från kommunernas sida av att satsa på direkta insatser föll inte särskilt väl ut. De strategier som tillämpas idag för att utveckla regionen/kommunen handlar istället mycket om att bygga långsiktigt hållbara strukturer där starka regionala kluster och innovationssystem ofta utgör hörnpelarna. Viktiga ingredienser är att skapa ett attraktivt företagsklimat präglad av entreprenörskap, innovationer och växande företag.¹

Forskning och kartläggning kring företagsfrämjande insatser är relativt omfattande, medan kunskapen om insatsernas resultat och effekter är begränsad.² Tidigare svensk forskning har visat att företagens utbyte med offentligt finansierade företagsfrämjande strukturer är relativt begränsad.³ Internationell forskning visar på svårigheterna att utvärdera hur formella regelverk påverkar dynamiska miljöer, bland annat därför att normer och kultur samverkar med faktiska institutionella förutsättningar.⁴

Eftersom FSFs företagsklimatindex nu testas för andra gången finns det möjlighet att få en uppfattning om hur stabil företagens syn är vad gäller det kommunala företagsklimatet. Ett uppseendeväckande resultat av undersökning 2007 var att mindre kommuner där de faktiska förutsättningarna att bedriva näringsverksamhet var ganska svaga ändå rankades högt av företagen. En tänkbar förklaring till att företagens syn på företagsklimat var betydligt mer positivt än vad de faktiska omständigheterna ger vid handen, är att det finns en starkare lokal tradition av privat företagande. Sådana normer förändras bara långsamt och kan leva kvar under lång tid även om förutsättningarna förändras. Detta brukar förklaras i litteraturen förklaras med s k stig-beroende (path-dependence), dvs. att uppfattningar som sprids mellan olika aktörer och mellan generationer bygger på tidigare insikter och accepterade föreställningar som endast förändras långsamt.

För att dessa normer ska vara bestående över tiden måste de också kommuniceras mellan olika aktörer i en kommun – företagare, kommunala tjänstemän och politiker. Mindre kommuner med kortare avstånd kan då förväntas uppvisa stabilare mönster än större kommuner med längre avstånd mellan kommunala beslutsfattare och företagen. Likaså kan större kommuner förväntas rymma fler och konkurrerande föreställningar samt en större variationsrikedom. Naturligtvis kan också det omvända mönstret uppträda där normer etableras som är mer skeptiska till den förda politiken och förutsättningarna för företagande. Eller att en kommun sedan lång tid dominerats av ett eller ett fåtal företag som lett till en bruksortsmentalitet som tenderat att snäva in förutsättningarna för nyföretagande och personliga initiativ.

¹ Se Braunerhjelm & Feldman (2006). Om entreprenörens roll i dynamiska miljöer, se Braunerhjelm & Wiklund samt Braunerhjelm (2008).

² Vilket bl a behandlats i en rad FSF publikationer, för en sammanfattning se Kremel & Lundström (2007), *FSF Företagsklimatindex*.

³ Lundström & Boter (2005).

⁴ Se exempelvis Storey (2005) eller Birch m fl (2000) *Entrepreneurial Hot Spots*

Vi kommer i de följande avsnitten att något närmare beskriva metoden för FSFs företagsklimatindex samt relatera det till andra liknande index. Därefter presenteras resultaten fördelat på hela riket samt för respektive län, följt av de tio kommuner som uppvisar den starkaste förbättringen respektive försämringen av sin position mellan 2007 och 2008. Slutligen diskuteras vilka ekonomisk-politiska slutsatser som kan dras av dessa rankingar.

2. FSFs Företagsklimatindex

Utgångspunkten för FSFs företagsklimatindex är att synliggöra relationen mellan å ena sidan de förutsättningar som finns i en kommun för att åstadkomma ett gott företagsklimat och å andra sidan de åsikter som de lokalt verksamma företagarna har om företagsklimatet i den egna kommunen.

Vi använder befintliga data från Svenskt Näringslivs företagsklimatranking som mäter både förutsättningar (basfaktorer) och åsikter (enkätsvar som fångar företagarnas omdöme om hur bra företagsklimatet är i deras kommun). Rankingens omfattar alla kommuner i Sverige.

Metod

Vi inleder med en kort beskrivning av de data som rankingen baseras på och som erhållits från Svenskt Näringslivs ranking.⁵ Svenskt Näringslivs undersökning består av tre block: basfaktorer, enkätsvar och sammanfattande omdöme av företagsklimatet i kommunen. I FSFs Företagsklimatindex utgör basfaktorerna de förutsättningar kommunen har för ett gott företagsklimat. Dessa basfaktorer utgörs av värden som kommuns marknadsförsörjning, kommunalskatt, entreprenader, andel i arbete, nyföretagande och företagande⁶.

Uppgifter om företagens syn på företagsklimatet baseras på enkätuppgifter rörande deras uppfattning om attityder till företagande, service till företagen, tillämpning av regler och förekomst av osund konkurrens samt tillgång på arbetskraft med relevant kompetens och infrastruktur i respektive kommun.⁷ Dessutom har företagen uppgivit ett sammanfattande omdöme av företagsklimatet.

Samtliga värden från enkätsvaren liksom för de faktiska förutsättningarna räknas därefter samman. Varje kommun får på så sätt två sammanfattande värden: ett rankingvärde för faktiska förutsättningar och ett för företagarnas åsikter om dessa förutsättningar. Dessa värden används sedan som grund för en rangordning av alla 290 kommuner. Kommunerna rangordnas i en skala från -145 till +145 i enlighet med det värde som kommunen får i respektive variabel (förutsättningar och åsikter).

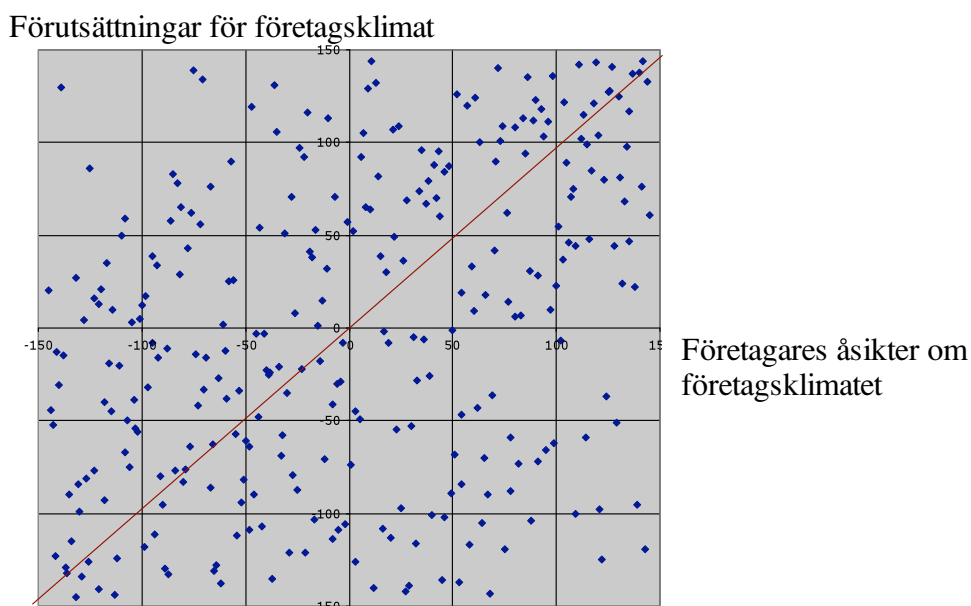
Utifrån dessa båda värden kan ett diagram skapas där alla Sveriges kommuner plottas. Värdet på y-axeln fångar upp de faktiska förutsättningarna i respektive kommun. Värdet på x-axeln baseras på enkätsvaren och relateras till företagens åsikter om företagsklimatet i kommunen.

⁵ Se www.svensktnaringsliv.se/appkfakta/start.do.

⁶ För en utförligare beskrivning av variabler, se bilaga 1.

⁷ Ibid.

Figur 1. Förutsättningar och åsikter om företagsklimatet, alla Sveriges kommuner.

På linjen med den 45-gradiga lutningen genom origo återfinns de kommuner som kan sägas prestera ”rätt” utifrån de förutsättningar som finns i kommunen. Förutsättningar för ett gott företagsklimat och åsikter om detsamma sammanfaller. Till höger om denna linje återfinns de kommuner där företagarnas åsikter är mer positiva än de faktiska förutsättningarna och till vänster om linjen återfinns de kommuner där åsikterna är mer negativa än förutsättningarna.

Inget samband mellan förutsättningar och åsikter har kunnat konstateras, även om kommuner som är placerade nära 45-graderslinjen kan sägas utgöra normalpresterare. Endast två kommuner (Lidingö och Kramfors) ligger exakt på linjen.⁸

Kommuner där åsikterna om företagsklimatet är bättre än förutsättningarna kan sägas överprestera. Sammantaget uppgår dessa till 134 kommuner. På motsvarande sätt kan kommuner där åsikterna om företagsklimatet är sämre än förutsättningarna anses underprestera. Sammanlagt 154 kommuner hamnar till vänster om linjen, dvs. något fler än överpresterarna.

I FSFs index kommer följaktligen kommun där åsikterna om företagsklimatet är mer positiva än förutsättningarna rankas högre än i kommuner där åsikterna om företagsklimatet är mer negativa än förutsättningarna. Därmed kan kommuner rankas på en skala från 1-290, där den kommun som presterar bäst får 1 och den kommun som presterar sämst får 290. De kommuner som har samma värden har i FSFs index fått samma indexvärde.

Om en kommuns placering inte avviker mer än 10 procent från förra årets placering definieras detta som att kommunens position karaktäriseras av stabilitet. Med andra ord, om 2008 års topprankade kommuner befann sig bland de 29 högsts rankade 2007, anses det indikera en betydande stabilitet i positionen. Detta kan tolkas som att kommunen uppvisar en tradition eller norm som bejakar och accepterar företagande. Stora fluktuationer i kommunernas placering tyder på att enstaka eller plötsliga händelser kan ha påverkat förloppet, t ex en oväntad skatteförändring, en betydande infrastruktursatsning eller att ett större företag lagt ner eller beslutat sig för att expandera eller lokalisera verksamhet till en viss kommun. I regel är det

⁸ Hur den exakta gränsen mellan normal-, över- och underpresterare ska definieras går vi inte in på. Olika metoder är tänkbara baserat på standardavvikelse, bredare definierade intervall av under- och överpresterare, jämförelser mellan kommuner med ungefär samma storlek, etc.

förändringar i de faktiska förutsättningarna som inträffat. Ambitionen i föreliggande studie är dock inte att definiera om sådana specifika händelser inträffat eller vilka de bakomliggande orsakerna till dessa skulle kunna vara.

Hur förhåller sig FSFs Företagsklimatindex till andra index och rankningar?

Det finns flera olika rankningar, som bedömer kommuner och företagande utifrån olika tillväxtmått. En av de organisationer vars undersökning fått stort genomslag i både massmedia och kommuner, är Svenskt Näringslivs rankning av det lokala företagsklimatet. Studien omfattar samtliga kommuner i Sverige och bygger dels på en enkät till företag, dels på statistiska variabler.

Svenskt Näringslivs rankning av lokalt företagsklimat

Som nämnts i metodavsnittet baseras Svenskt Näringslivs ranking på de tre blocken basfaktorer, enkätsvar och företagarnas omdöme om hur bra företagsklimatet är i deras kommun. Poäng från de tre blocken läggs samman och kommunerna rankas sedan efter det totala resultatet.

Det är en ambitiös undersökning som omfattar 60 000 företag. Vartannat år tillfrågas också politiker, även om dessa svar inte ligger till grund för rankningen. Att attityder mäts på kommunnivå är en styrka.

Årets Företagarkommun

Årets Företagarkommun genomförs av Företagarna och Upplysnings Centralen (UC). Undersökningen mäter hur företagen utvecklas i respektive kommun. Företagens utveckling av omsättning och resultat är den tyngsta faktorn. Förutom utveckling mäts förändringen av antalet företag och företagets kreditvärdighet. Indexet är inte ett mått på kommunens prestation, utan hur företagen utvecklas i kommunen.

Global Entrepreneurship Monitor

Global Entrepreneurship Monitor, GEM, är en internationell undersökning som mäter entreprenörsklimatet genom indexet: "The Total Entrepreneurial Activity (TEA) index". Det anger andelen av arbetskraften som är involverade i att starta ett nytt företag eller som äger/driver ett företag. Indexet mäts inte per kommun utan för hela landet och jämförs sedan med andra länder. Ungefär ett 40-tal länder deltar i studien.

Andra undersökningar

Exempel på andra undersökningar med inslag av lokal eller regional bedömning av företagandets utveckling och villkor är Kommunerna med bästa företagsklimat⁹, Företagens villkor och verklighet om tillväxthinder¹⁰, Årets nyföretagarkommun¹¹, NyföretagarBarometern¹², Småföretagsbarometern¹³ och Årets tillväxtkommun¹⁴, för att nämna ytterligare några.

⁹ Veckans affärer och Soliditet

¹⁰ Nutek

¹¹ Jobs and Society/Nyföretagarcentrum och Visma

¹² Jobs and Society och Bolagsverket

¹³ Företagarna

¹⁴ Arena för tillväxt, Swedbank och SKL (Sveriges kommuner och landsting)

3. Resultat

Nedan presenteras resultat i form av bästa och sämst placerade kommuner liksom största förändringar mellan åren 2007 och 2008 (positiv och negativ). Vinnare för respektive län finns också med.

Bäst placerade kommuner

De kommuner som presterar bäst är de där företagens åsikter om företagsklimatet är mest positiva trots att förutsättningarna för ett gott företagsklimat är dåliga, s k överpresterare. För år 2007 års index kunde det konstateras att små kommuner hamnade högt. Även i 2008 års index är det de små kommunerna som placerar sig bäst, även om tendensen inte är lika entydig som 2007. För de 25 kommuner som har högst ranking på FSFs Företagsklimatindex 2008 är medeltalet invånare 14 649. Motsvarande medeltal för de 25 kommuner som placerar sig lägst i indexet är 60 381 invånare.

Kristinehamns kommun med relativt dåliga faktiska förutsättningar, men ett upplevt mycket positivt företagsklimat, toppar listan. Av de tio kommunerna med bäst placering har samtliga färre än 25 000 invånare (Tabell 1). Boden har cirka 25 000 invånare. Bjurholm är den topplacerade kommun som har lägst invånarantal, cirka 2 500.¹⁵ Den geografiska spridningen mellan de ”överpresterande” kommunerna är tämligen stor.

Alla topp tio kommuner 2008 med ett undantag fanns också med bland tio procent högst rankade kommunerna 2007. Korrelationen liksom rankstabiliteten är betydande mellan 2007 och 2008.¹⁶ Tolkning är att i de kommuner där företagen generellt är positiva till förutsättningarna att bedriva näringsverksamhet också förblir så över tiden. Givetvis är det för få observationer över tiden för att någon mer bestämd slutsats ska kunna dras, men indikationen är att i kommuner där en företagsfrämjande norm etablerats består den om inte genomgripande förändringar sker som har konsekvenser för företagandets villkor.

Tabell 1. Kommunerna som överpresterar

Län	Kommun	FSFs index 08	FSFs index 07
Värmland	Kristinehamn	1	3
Västerbotten	Bjurholm	2	13
Kalmar	Mönsterås	3	2
Västra Götaland	Töreboda	4	19
Västerbotten	Vännäs	5	5
Västerbotten	Dorotea	6	8
Norrbottn	Boden	7	12 ¹⁷
Värmland	Hammarö	8	12
Örebro	Degerfors	9	26
Värmland	Storfors	10	44

¹⁵ SCB, befolkning -april 2008.

¹⁶ I båda fallen är koefficienten ca 0.74. Ju närmare koefficienten är 1, desto mindre förändringar mellan åren.

¹⁷ Rättning 2007 index

Sämst placerade kommuner

Av Tabell 2 framgår vilka kommuner som avviker mest negativt i fråga om hur företagarna i kommunen uppfattar företagsklimatet jämfört med de faktiska förutsättningarna för ett gott företagsklimat, de s k underpresterarna. Sämst placering har Värmdö kommun följt av Ekerö. Dessa båda kommuner låg lägst också i 2007 års index. Av de tio kommuner med sämst placering tillhör fem kommuner Stockholms län. Stora kommuner dominerar underpresterarna. Också i detta fall kan man förvänta sig att ett betydande inslag av s k stigberoende och tradition påverkar företagarnas bedömning av det lokala företagsklimatet. Endast i två fall återfanns inte de tio sämst rankade kommunerna bland de tio procent sämst rankade kommunerna 2007.

Tabell 2. Kommunerna som underpresterar

Län	Kommun	FSFs index 08	FSFs index 07
Stockholm	Värmdö	290	289
Stockholm	Ekerö	289	290
Västra Götaland	Orust	288	281
Stockholm	Vaxholm	287	286
Halland	Hylte	286	263
Stockholm	Österåker	285	284
Skåne	Svalöv	284	246
Södermanland	Strängnäs	283	138
Norrbottn	Övertorneå	282	277
Stockholm	Upplands-Bro	281	282

Störst förändring mellan 2008 och 2007

Landskrona kommun är den kommun som har förbättrat sin placering mest – från 258 plats 2007 till 27 plats 2008 (Tabell 3). På andra plats kommer Boden följt av Herrljunga och Ödeshög. En förbättrad ranking beror i första hand på att företagarnas åsikter om företagsklimatet ökat, samtidigt som värden för en kommuns faktiska förutsättningar ofta försämrats. Över tid är denna utveckling naturligtvis inte hållbar. Man kan på goda skäl förvänta sig att försämrade faktiska förutsättningar också leder till att företagarnas åsikter om företagsklimatet blir mer negativa.

Invånareantalet bland vinnarkommunerna varierar mellan 89 800 invånare (Halmstad) och 5 400 (Ödeshög). Medeltalet ligger på 24 700 invånare.

Tabell 3. Årets mest positiva förändring i FSFs Företagsklimatindex mellan 2008 och 2007

Län	Kommun	FSFs Index 08	FSFs index 07	Avvikelse
Skåne	Landskrona	27	258	231
Västra Götaland	Herrljunga	81	259	178
Östergötland	Ödeshög	98	270	172
Västmanland	Arboga	80	238	158
Västra Götaland	Tibro	13	169	156
Jämtland	Berg	120	268	148
Jönköping	Nässjö	19	155	136
Blekinge	Karlshamn	46	180	134
Norrbottn	Haparanda	28	157	129
Halland	Halmstad	98	225	127

På förlorarsidan toppar Avesta kommun som försämrat sin placering mest sedan förra året, hela 203 placeringar. För Lekeberg och Torsby redovisas också påtagliga försämringar i rankingen. Avvikelseerna kan bero på flera saker men övergripande präglas utvecklingen något paradoxalt av förbättrade förutsättningar samtidigt som åsikter försämrats.

Även bland förlorarna är spridningen i storlek betydande. Medeltalet för antalet invånare i dessa kommuner ligger på 20 700. Haninge har flest invånare med 73 700 och Överkalix har minst med 3 800 invånare.

Tabell 4. Årets mest negativa förändring i FSFs Företagsklimatindex mellan 2008 och 2007

Län	Kommun	FSFs Index 08	FSFs index 07	Avvikelse
Kronoberg	Alvesta	217	14	-203
Örebro	Lekeberg	255	84	-171
Värmland	Torsby	180	24	-156
Södermanland	Strängnäs	283	138	-145
Norrbottnen	Överkalix	265	122	-143
Stockholm	Haninge	163	25	-138
Kalmar	Högsby	180	42	-138
Stockholm	Nynäshamn	263	127	-136
Värmland	Eda	263	133	-130
Västra Götaland	Vara	190	65	-125

Både vad gäller positiva och negativa förändringar karaktäriseras resultaten av trögheter i företagens åsikter om företagsklimatet, det är främst de faktiska förutsättningarna som förändrats.

Bäst placering i respektive län

Slutligen anges också kommuner med den högsta samt den lägsta placeringen i respektive län. Resultaten för samtliga kommuner återfinns i en bilaga till rapporten. Fördelat på de olika länen placerade sig följande kommuner bäst:

Tabell 5. Högsta placeringen i respektive län

Län	Kommun	FSFs Index 08	FSFs Index 07
Blekinge	Olofström	40	33
Dalarna	Orsa	17	11
Gotland	Gotland	267	271
Gävleborg	Söderhamn	43	88
Halland	Halmstad	98	225
Jämtland	Bräcke	51	103
Jönköping	Nässjö	19	155
Kalmar	Mönsterås	3	2
Kronoberg	Markaryd	89	61
Norrbottn	Boden	7	190
Skåne	Bromölla	14	7
Stockholm	Danderyd	133	149
Södermanland	Vingåker	35	9
Uppsala	Älvkarleby	12	15
Värmland	Kristinehamn	1	3
Västerbotten	Bjurholm	2	13
Västernorrland	Timrå	33	6
Västmanland	Köping	28	98
Västra Götaland	Töreboda	4	19
Örebro	Degerfors	9	26
Östergötland	Åtvidaberg	79	188

Kommuner med sämst placering i respektive län framgår av Tabell 6, se nästa sida.

Tabell 6. Lägsta placeringen i respektive län

Län	Kommun	FSFs Index 08	FSFs Index 07
Blekinge	Sölvesborg	133	177
Dalarna	Malung	275	207
Gotland	Gotland	267	271
Gävleborg	Ljusdal	272	230
Halland	Hylte	286	263
Jämtland	Härjedalen	254	233
Jönköping	Vetlanda	174	50
Kalmar	Emmaboda	259	264
Kronoberg	Uppvidinge	276	171
Norrbottn	Övertorneå	282	277
Skåne	Svalöv	284	246
Stockholm	Värmdö	290	289
Södermanland	Strängnäs	283	138
Uppsala	Uppsala	274	253
Värmland	Eda	263	133
Västerbotten	Storuman	250	235
Västernorrland	Sundsvall	213	243
Västmanland	Surahammar	163	128
Västra Götaland	Orust	288	281
Örebro	Lekeberg	255	84
Östergötland	Söderköping	253	208

Avslutande diskussion

Rankingar och index måste tolkas med stor försiktighet, särskilt när datamaterialet baseras på attityder och enkäter. Den vetenskapliga grunden är svag. Samtidigt illustrerar resultaten betydande skillnader mellan kommunerna. Resultaten bör diskuteras och helst undersökas närmare.

En första observation är att under de två år som FSFs Företagsklimatindex presenterats är förändringarna förhållandevis små. Över- respektive underpresterare 2007 tenderar att också vara så 2008. Detta indikerar i sin tur att lokala normer är förhållandevis stabila och styr företagarnas syn på det lokala företagsklimatet. Det finns en tröghet i företagarnas åsikter om företagsklimatet, som också återspeglas i resultaten för de kommuner som mest förändrat sin position mellan 2007 och 2008.

För det andra är ett genomgående kännetecken att överpresterande kommuner är jämförelsevis små, betydligt mindre än underpresterarna. En mindre storlek borde innebära kortare kommunikationsvägar och större möjligheter till kontakt med de politiska beslutsfattarna i kommunerna. Detta skulle i sin tur kunna underlätta för en förståelse och acceptans för politikens utformning på kommunal nivå. Likaså är det möjligt att en förhärskande syn eller norm lättare bibehålls när möjligheterna till alternativ kan begränsas av den mindre storleken på kommunerna. I större regioner är utrymmet för flera konkurrerande synsätt och traditioner mer troligt.

För det tredje kan det konstateras att kommunikation av kommunens politik med stor sannolikhet är av avgörande betydelse för företagens uppfattningar om företagsklimatet. Att kommuner som rent faktiskt har goda förutsättningar för att bedriva näringsverksamhet ändå uppfattats som svaga av företagarna kan få långsiktigt besvärliga konsekvenser. Kommuners attraktionskraft påverkas av de attityder som de omgärdas av, inflyttning och nyetablering kan hämmas av negativa attityder hos existerande företag. Följaktligen är det centrala för kommunerna att förklara och kommunicera den förda politiken till det lokala näringslivet.

För det fjärde bör noteras att oväntade förändringar kan få rätt omvälvande effekter på uppfattningarna om det kommunala företagsklimatet. Exempelvis ledde Ikeas etablering i Haparanda till att kommunens förutsättningar för företagande bedömdes betydligt starkare. Likaså har globaliseringen och den starkt stigande efterfrågan på råvaror fram till mitten av 2008 lett till att kommuner som är specialiserade på råvaruproduktion fått erfara ett rejält uppsving under senare år. Men globaliseringen kan också leda till motsatta effekter när större företag väljer att förlägga verksamhet i andra länder eller utländska investeringar i Sverige – som t ex kinesiska Fanerduns satsning i Kalmar – misslyckas.

Vi har med detta företagsklimatindex dels velat sätta fokus på att kommuner arbetar med att skapa ett positivt företagsklimat utifrån väldigt olika förutsättningar, dels på att det upplevda företagsklimatet beror på betydligt fler faktorer än de faktiska förutsättningarna. Tillgång på välutbildad arbetskraft, god infrastruktur eller riskkapital ingår i förutsättningarna, men även traditioner och kommunala normer.

Vår förhoppning är att diskussionen om företagsklimatet får ett bredare perspektiv genom att fokusera också på kommunens förutsättningar för ett gott företagsklimat och att detta bättre lyfts fram i bedömningar av det lokala företagsklimatet.

4. Bilaga

Länsfördelning

Blekinge

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Olofström	-114	-8	40	33
Karlshamn	-121	-21	46	180
Ronneby	-124	-112	121	171
Karlskrona	-48	-44	130	212
Sölvesborg	-57	-55	133	177

Dalarna

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Orsa	-88	78	17	11
Gagnef	-72	91	18	1
Borlänge	-43	62	41	50
Avesta	-47	54	45	19
Säter	-71	-12	76	113
Leksand	31	87	78	62
Mora	18	66	84	81
Rättvik	-82	-51	101	53
Ludvika	-141	-121	109	145
Smedjebacken	-86	-67	110	58
Falun	-64	-77	153	274
Älvdalen	-38	-59	167	74
Vansbro	-81	-127	201	202
Hedemora	-39	-104	223	167
Malung	58	-86	275	207

Gotland

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Gotland	39	-95	267	271

Gävleborg

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Söderhamn	-109	-5	43	88
Hofors	-135	-37	47	32
Nordanstig	-87	-25	72	55
Ovanåker	-30	-6	108	21
Ockelbo	-2	17	110	72
Sandviken	-61	-50	122	131
Bollnäs	-27	-63	187	171
Hudiksvall	-56	-102	201	256
Gävle	29	-82	251	276
Ljusdal	21	-120	272	230

Halland

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Halmstad	75	108	98	225
Laholm	128	126	138	115
Varberg	124	61	220	195
Falkenberg	126	52	229	188
Kungsbacka	132	13	255	212
Hylte	83	-85	286	263

Jämtland

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Bräcke	-103	-17	51	103
Berg	-145	-132	120	268
Strömsund	-77	-84	146	115
Ragunda	-93	-118	171	149
Östersund	64	10	212	247
Krokom	-16	-92	230	249
Åre	105	7	245	215
Härjedalen	17	-98	254	233

Jönköping

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Nässjö	-37	124	19	155
Eksjö	-59	78	30	38
Tranås	24	132	39	39
Habo	61	145	52	48
Sävsjö	48	116	61	16
Vaggeryd	68	133	64	77
Mullsjö	14	77	70	101
Jönköping	81	131	83	118
Aneby	55	101	86	80
Värnamo	98	134	93	91
Gnosjö	104	120	115	58
Gislaved	108	80	174	130
Vetlanda	70	42	174	50

Kalmar

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Mönsterås	-95	139	3	2
Västervik	-70	65	31	43
Borgholm	-28	33	73	93
Nybro	-109	-48	73	77
Hultsfred	-90	-46	88	136
Kalmar	-8	19	104	212
Mörbylånga	-58	-32	105	133
Torsås	-64	-48	115	136
Vimmerby	30	18	152	83
Högsby	-75	-106	180	42
Oskarshamn	-44	-144	247	229
Emmaboda	-15	-138	259	264

Kronoberg

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Markaryd	80	123	89	61
Växjö	85	117	100	215
Lessebo	1	-15	159	69
Tingsryd	15	-13	174	163
Ljungby	67	37	179	103
Alvesta	41	-19	217	14
Älmhult	120	57	220	106
Uppvidinge	65	-81	276	171

Norrbottnen

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Boden	-119	75	7	12
Haparanda	-84	54	28	157
Arvidsjaur	9	60	81	36
Luleå	-24	-38	155	175
Piteå	-25	-39	155	181
Kalix	-77	-123	201	186
Älvsbyn	-8	-95	240	195
Pajala	-19	-116	243	218
Gällivare	10	-114	261	142
Överkalix	4	-128	265	122
Arjeplog	13	-121	267	184
Jokkmokk	35	-117	278	253
Kiruna	27	-132	279	223
Övertorneå	20	-145	282	277

Skåne

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Bromölla	-105	64	14	7
Landskrona	-101	40	27	258
Örkelljunga	-7	102	38	122
Lomma	10	97	50	147
Skurup	44	128	52	96
Klippan	6	80	60	131
Osby	44	109	64	60
Åstorp	-5	31	93	62
Burlöv	33	59	105	165
Höganäs	117	135	113	118
Vellinge	133	144	122	124
Ängelholm	115	113	138	115
Kristianstad	36	26	150	269
Kävlinge	111	96	158	121
Trelleborg	-34	-53	163	280
Hässleholm	49	22	173	200
Malmö	101	73	174	236
Helsingborg	123	90	184	108
Staffanstorps	109	74	186	118
Östra Göinge	-33	-70	188	226
Ystad	87	48	193	251
Lund	69	28	195	217
Bjuv	-16	-69	211	100
Svedala	65	8	214	248
Perstorp	-11	-88	231	243
Hörby	71	-7	232	274
Eslöv	51	-31	234	251
Tomelilla	26	-56	234	279
Båstad	97	-24	257	233
Höör	43	-78	257	227
Sjöbo	116	-20	269	158
Simrishamn	50	-110	280	288
Svalöv	59	-108	284	246

Stockholm

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Danderyd	138	140	133	149
Lidingö	137	137	135	163
Solna	144	142	138	151
Upplands-Väsby	127	125	138	153
Sollentuna	141	127	155	136
Sigtuna	122	104	162	192
Haninge	90	71	163	25
Järfälla	112	89	168	136
Täby	143	119	169	163
Nykvarn	118	93	171	182
Tyresö	113	84	178	151
Nacka	142	111	180	159
Salem	88	41	204	192
Vallentuna	135	86	207	233
Sundbyberg	140	72	225	159
Norrtälje	109	24	237	261
Botkyrka	5	-101	248	255
Huddinge	113	-10	259	251
Nynäshamn	56	-72	263	127
Stockholm	144	11	266	283
Södertälje	62	-76	270	285
Upplands-Bro	78	-83	281	282
Österåker	131	-36	284	284
Vaxholm	134	-71	287	286
Ekerö	139	-75	289	290
Värmdö	130	-139	290	289

Södermanland

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Vingåker	-97	25	35	9
Eskilstuna	-35	-30	125	205
Katrineholm	-134	-129	125	200
Oxelösund	-3	-41	190	174
Trosa	136	98	190	228
Flen	-14	-74	217	260
Gnesta	106	-35	272	287
Nyköping	90	-57	277	208
Strängnäs	119	-47	283	138

Uppsala

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Älvkarleby	-117	58	12	15
Håbo	103	94	148	112
Enköping	100	63	188	149
Heby	-50	-107	214	177
Knivsta	107	21	238	262
Tierp	3	-105	249	205
Östhammar	12	-100	252	223
Uppsala	76	-67	274	253

Värmland

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Kristinehamn	-119	143	1	3
Hammarö	-104	88	8	12
Storfors	-136	45	10	44
Forshaga	-142	27	14	27
Arvika	-62	99	19	30
Säffle	-90	67	22	9
Munkfors	-140	12	24	23
Sunne	22	138	37	41
Årjäng	23	100	56	36
Hagfors	-107	-42	64	85
Karlstad	71	107	93	125
Kil	-69	-33	93	55
Filipstad	-144	-113	101	87
Grums	-83	-80	132	98
Torsby	-42	-73	180	24
Eda	-13	-141	263	133

Västerbotten

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Bjurholm	-125	122	2	13
Vännäs	-143	68	5	5
Dorotea	-100	109	6	8
Skellefteå	-73	82	23	50
Nordmaling	-138	-62	57	34
Lycksele	-95	-90	125	126
Vindeln	-18	-14	130	156
Norsjö	-22	-23	137	69
Umeå	-3	-45	198	204
Robertsfors	-54	-103	207	167
Malå	2	-61	220	153
Vilhelmina	-32	-97	223	146
Sorsele	-45	-115	228	194
Åsele	-52	-143	241	182
Storuman	-31	-140	250	235

Västernorrland

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Timrå	-126	3	33	6
Örnsköldsvik	-36	69	98	64
Ånge	-118	-99	110	95
Kramfors	-126	-126	135	163
Härnösand	-132	-136	145	39
Sollefteå	-90	-135	200	192
Sundsvall	38	-18	213	243

Västmanland

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Köping	-89	49	28	98
Kungsör	-74	1	59	74
Fagersta	-131	-65	62	22
Hallstahammar	-128	-64	69	79
Arboga	-79	-27	80	238
Skinnskatteberg	-130	-89	92	142
Norberg	-129	-137	147	175
Västerås	94	85	148	238
Sala	-80	-91	151	257
Surahammar	-115	-134	163	128

Västra Götaland

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Töreboda	-98	121	4	19
Dals-Ed	-51	129	11	4
Tibro	-59	114	13	169
Mellerud	-139	29	16	17
Karlsborg	-116	32	25	139
Mariestad	-102	46	25	30
Munkedal	-68	51	36	72
Färgelanda	-106	-2	43	47
Åmål	-121	-29	48	27
Alingsås	47	135	49	69
Trollhättan	-53	30	54	67
Götene	7	83	57	34
Skövde	37	103	62	58
Tidaholm	-26	39	64	50
Vårgårda	76	141	64	46
Tranemo	28	91	70	65
Essunga	46	106	75	55
Vänersborg	-112	-54	77	141
Herrljunga	-1	50	81	259
Grästorp	-45	3	84	105
Ale	-6	36	90	30
Lidköping	19	54	97	94
Borås	42	70	103	171

Lerum	99	115	115	89
Partille	89	105	115	111
Härryda	102	112	124	139
Mölndal	125	130	125	118
Bollebygd	121	118	142	91
Falköping	-63	-66	142	86
Gullspång	-76	-79	142	82
Öckerö	60	44	159	231
Uddevalla	-23	-40	161	210
Bengtstors	-99	-130	180	109
Strömstad	8	-26	185	221
Vara	84	46	190	65
Svenljunga	79	38	195	77
Lysekil	-84	-131	204	215
Hjo	-12	-60	206	218
Tjörn	52	2	209	245
Skara	57	-1	216	200
Stenungsund	96	35	219	179
Kungälv	82	14	225	220
Mark	25	-58	236	197
Ulricehamn	92	6	238	186
Lilla Edet	-20	-111	241	203
Göteborg	129	9	256	238
Tanum	34	-93	262	277
Sotenäs	16	-123	271	274
Orust	86	-125	288	281

Örebro

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Degerfors	-137	53	9	26
Kumla	-66	95	19	18
Karlskoga	-113	20	32	45
Hallsberg	-108	16	34	69
Askersund	-55	23	55	110
Ljusnarsberg	-133	-87	86	144
Laxå	-94	-52	90	89
Lindesberg	-111	-94	114	106
Hällefors	-123	-142	163	128
Nora	-67	-108	195	184
Örebro	32	-11	199	243
Lekeberg	-21	-34	255	84

Östergötland

Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimatindex 08	FSFs Företagsklimatindex 07
Åtvidaberg	-49	5	79	188
Ödeshög	-41	-8	98	270
Boxholm	-29	-4	107	97
Mjölby	62	76	119	165
Finspång	-8	-3	125	103
Norrköping	39	15	169	265
Linköping	74	34	194	223
Ydre	95	43	210	197
Vadstena	53	-16	227	271
Motala	-40	-118	232	265
Valdemarsvik	54	-43	243	267
Kinda	71	-28	246	241
Söderköping	92	-22	253	208

Kommunernas placering 1-290

Län	Kommun	Placering Förutsättningar	Placering Åsikter	FSFs Företagsklimat Index 08	FSFs Företagsklimat Index 07
Värmland	Kristinehamn	-119	143	1	3
Västerbotten	Bjurholm	-125	122	2	13
Kalmar	Mönsterås	-95	139	3	2
Västra Götaland	Töreboda	-98	121	4	19
Västerbotten	Vännäs	-143	68	5	5
Västerbotten	Dorotea	-100	109	6	8
Norrbottn	Boden	-119	75	7	12
Värmland	Hammarö	-104	88	8	12
Örebro	Degerfors	-137	53	9	26
Värmland	Storfors	-136	45	10	44
Västra Götaland	Dals-Ed	-51	129	11	4
Uppsala	Älvkarleby	-117	58	12	15
Västra Götaland	Tibro	-59	114	13	169
Skåne	Bromölla	-105	64	14	7
Värmland	Forshaga	-142	27	14	27
Västra Götaland	Mellerud	-139	29	16	17
Dalarna	Orsa	-88	78	17	11
Dalarna	Gagnef	-72	91	18	1
Värmland	Arvika	-62	99	19	30
Örebro	Kumla	-66	95	19	18
Jönköping	Nässjö	-37	124	19	155
Värmland	Säffle	-90	67	22	9
Västerbotten	Skellefteå	-73	82	23	50
Värmland	Munkfors	-140	12	24	23
Västra Götaland	Karlsborg	-116	32	25	139
Västra Götaland	Mariestad	-102	46	25	30
Skåne	Landskrona	-101	40	27	258
Norrbottn	Haparanda	-84	54	28	157
Västmanland	Köping	-89	49	28	98
Jönköping	Eksjö	-59	78	30	38
Kalmar	Västervik	-70	65	31	43
Örebro	Karlskoga	-113	20	32	45
Västernorrland	Timrå	-126	3	33	6
Örebro	Hallsberg	-108	16	34	69
Södermanland	Vingåker	-97	25	35	9
Västra Götaland	Munkedal	-68	51	36	72
Värmland	Sunne	22	138	37	41
Skåne	Örkelljunga	-7	102	38	122
Jönköping	Tranås	24	132	39	39
Blekinge	Olofström	-114	-8	40	33
Dalarna	Borlänge	-43	62	41	50
Västra Götaland	Färgelanda	-106	-2	43	47
Gävleborg	Söderhamn	-109	-5	43	88
Dalarna	Avesta	-47	54	45	19
Blekinge	Karlshamn	-121	-21	46	180

Gävleborg	Hofors	-135	-37	47	32
Västra Götaland	Åmål	-121	-29	48	27
Västra Götaland	Alingsås	47	135	49	69
Skåne	Lomma	10	97	50	147
Jämtland	Bräcke	-103	-17	51	103
Jönköping	Habo	61	145	52	48
Skåne	Skurup	44	128	52	96
Västra Götaland	Trollhättan	-53	30	54	67
Örebro	Askersund	-55	23	55	110
Värmland	Årjäng	23	100	56	36
Västra Götaland	Götene	7	83	57	34
Västerbotten	Nordmaling	-138	-62	57	34
Västmanland	Kungsör	-74	1	59	74
Skåne	Klippan	6	80	60	131
Jönköping	Sävsjö	48	116	61	16
Västmanland	Fagersta	-131	-65	62	22
Västra Götaland	Skövde	37	103	62	58
Värmland	Hagfors	-107	-42	64	85
Skåne	Osby	44	109	64	60
Västra Götaland	Tidaholm	-26	39	64	50
Jönköping	Vaggeryd	68	133	64	77
Västra Götaland	Vårgårda	76	141	64	46
Västmanland	Hallstahammar	-128	-64	69	79
Jönköping	Mullsjö	14	77	70	101
Västra Götaland	Tranemo	28	91	70	65
Gävleborg	Nordanstig	-87	-25	72	55
Kalmar	Borgholm	-28	33	73	93
Kalmar	Nybro	-109	-48	73	77
Västra Götaland	Essunga	46	106	75	55
Dalarna	Säter	-71	-12	76	113
Västra Götaland	Vänersborg	-112	-54	77	141
Dalarna	Leksand	31	87	78	62
Östergötland	Åtvidaberg	-49	5	79	188
Västmanland	Arboga	-79	-27	80	238
Norrbottnen	Arvidsjaur	9	60	81	36
Västra Götaland	Herrljunga	-1	50	81	259
Jönköping	Jönköping	81	131	83	118
Västra Götaland	Grästorp	-45	3	84	105
Dalarna	Mora	18	66	84	81
Jönköping	Aneby	55	101	86	80
Örebro	Ljusnarsberg	-133	-87	86	144
Kalmar	Hultsfred	-90	-46	88	136
Kronoberg	Markaryd	80	123	89	61
Västra Götaland	Ale	-6	36	90	30
Örebro	Laxå	-94	-52	90	89
Västmanland	Skinnskatteberg	-130	-89	92	142
Värmland	Karlstad	71	107	93	125
Värmland	Kil	-69	-33	93	55
Jönköping	Värnamo	98	134	93	91

Skåne	Åstorp	-5	31	93	62
Västra Götaland	Lidköping	19	54	97	94
Halland	Halmstad	75	108	98	225
Östergötland	Ödeshög	-41	-8	98	270
Västernorrland	Örnsköldsvik	-36	69	98	64
Kronoberg	Växjö	85	117	100	215
Värmland	Filipstad	-144	-113	101	87
Dalarna	Rättvik	-82	-51	101	53
Västra Götaland	Borås	42	70	103	171
Kalmar	Kalmar	-8	19	104	212
Skåne	Burlöv	33	59	105	165
Kalmar	Mörbylånga	-58	-32	105	133
Östergötland	Boxholm	-29	-4	107	97
Gävleborg	Ovanåker	-30	-6	108	21
Dalarna	Ludvika	-141	-121	109	145
Gävleborg	Ockelbo	-2	17	110	72
Dalarna	Smedjebacken	-86	-67	110	58
Västernorrland	Ånge	-118	-99	110	95
Skåne	Höganäs	117	135	113	118
Örebro	Lindesberg	-111	-94	114	106
Jönköping	Gnosjö	104	120	115	58
Västra Götaland	Lerum	99	115	115	89
Västra Götaland	Partille	89	105	115	111
Kalmar	Torsås	-64	-48	115	136
Östergötland	Mjölby	62	76	119	165
Jämtland	Berg	-145	-132	120	268
Blekinge	Ronneby	-124	-112	121	171
Gävleborg	Sandviken	-61	-50	122	131
Skåne	Vellinge	133	144	122	124
Västra Götaland	Härryda	102	112	124	139
Södermanland	Eskilstuna	-35	-30	125	205
Östergötland	Finspång	-8	-3	125	103
Södermanland	Katrineholm	-134	-129	125	200
Västerbotten	Lycksele	-95	-90	125	126
Västra Götaland	Mölnadal	125	130	125	118
Blekinge	Karlskrona	-48	-44	130	212
Västerbotten	Vindeln	-18	-14	130	156
Värmland	Grums	-83	-80	132	98
Stockholm	Danderyd	138	140	133	149
Blekinge	Sölvesborg	-57	-55	133	177
Västernorrland	Kramfors	-126	-126	135	163
Stockholm	Lidingö	137	137	135	163
Västerbotten	Norsjö	-22	-23	137	69
Halland	Laholm	128	126	138	115
Stockholm	Solna	144	142	138	151
Stockholm	Upplands-Väsby	127	125	138	153
Skåne	Ängelholm	115	113	138	115
Västra Götaland	Bollebygd	121	118	142	91
Västra Götaland	Falköping	-63	-66	142	86

Västra Götaland	Gullspång	-76	-79	142	82
Västernorrland	Härnösand	-132	-136	145	39
Jämtland	Strömsund	-77	-84	146	115
Västmanland	Norberg	-129	-137	147	175
Uppsala	Håbo	103	94	148	112
Västmanland	Västerås	94	85	148	238
Skåne	Kristianstad	36	26	150	269
Västmanland	Sala	-80	-91	151	257
Kalmar	Vimmerby	30	18	152	83
Dalarna	Falun	-64	-77	153	274
Norrbottn	Luleå	-24	-38	155	175
Norrbottn	Piteå	-25	-39	155	181
Stockholm	Sollentuna	141	127	155	136
Skåne	Kävlinge	111	96	158	121
Kronoberg	Lessebo	1	-15	159	69
Västra Götaland	Öckerö	60	44	159	231
Västra Götaland	Uddevalla	-23	-40	161	210
Stockholm	Sigtuna	122	104	162	192
Stockholm	Haninge	90	71	163	25
Örebro	Hällefors	-123	-142	163	128
Västmanland	Surahammar	-115	-134	163	128
Skåne	Trelleborg	-34	-53	163	280
Dalarna	Älvdalen	-38	-59	167	74
Stockholm	Järfälla	112	89	168	136
Östergötland	Norrköping	39	15	169	265
Stockholm	Täby	143	119	169	163
Stockholm	Nykvarn	118	93	171	182
Jämtland	Ragunda	-93	-118	171	149
Skåne	Hässleholm	49	22	173	200
Jönköping	Gislaved	108	80	174	130
Skåne	Malmö	101	73	174	236
Kronoberg	Tingsryd	15	-13	174	163
Jönköping	Vetlanda	70	42	174	50
Stockholm	Tyresö	113	84	178	151
Kronoberg	Ljungby	67	37	179	103
Västra Götaland	Bengtsfors	-99	-130	180	109
Kalmar	Högsby	-75	-106	180	42
Stockholm	Nacka	142	111	180	159
Värmland	Torsby	-42	-73	180	24
Skåne	Helsingborg	123	90	184	108
Västra Götaland	Strömstad	8	-26	185	221
Skåne	Staffanstorp	109	74	186	118
Gävleborg	Bollnäs	-27	-63	187	171
Uppsala	Enköping	100	63	188	149
Skåne	Östra Göinge	-33	-70	188	226
Södermanland	Oxelösund	-3	-41	190	174
Södermanland	Trosa	136	98	190	228
Västra Götaland	Vara	84	46	190	65
Skåne	Ystad	87	48	193	251

Östergötland	Linköping	74	34	194	223
Skåne	Lund	69	28	195	217
Örebro	Nora	-67	-108	195	184
Västra Götaland	Svenljunga	79	38	195	77
Västerbotten	Umeå	-3	-45	198	204
Örebro	Örebro	32	-11	199	243
Västernorrland	Sollefteå	-90	-135	200	192
Gävleborg	Hudiksvall	-56	-102	201	256
Norrbottn	Kalix	-77	-123	201	186
Dalarna	Vansbro	-81	-127	201	202
Västra Götaland	Lysekil	-84	-131	204	215
Stockholm	Salem	88	41	204	192
Västra Götaland	Hjo	-12	-60	206	218
Västerbotten	Robertsfors	-54	-103	207	167
Stockholm	Vallentuna	135	86	207	233
Västra Götaland	Tjörn	52	2	209	245
Östergötland	Ydre	95	43	210	197
Skåne	Bjuv	-16	-69	211	100
Jämtland	Östersund	64	10	212	247
Västernorrland	Sundsvall	38	-18	213	243
Uppsala	Heby	-50	-107	214	177
Skåne	Svedala	65	8	214	248
Västra Götaland	Skara	57	-1	216	200
Kronoberg	Alvesta	41	-19	217	14
Södermanland	Flen	-14	-74	217	260
Västra Götaland	Stenungsund	96	35	219	179
Västerbotten	Malå	2	-61	220	153
Halland	Varberg	124	61	220	195
Kronoberg	Älmhult	120	57	220	106
Dalarna	Hedemora	-39	-104	223	167
Västerbotten	Vilhelmina	-32	-97	223	146
Västra Götaland	Kungälv	82	14	225	220
Stockholm	Sundbyberg	140	72	225	159
Östergötland	Vadstena	53	-16	227	271
Västerbotten	Sorsele	-45	-115	228	194
Halland	Falkenberg	126	52	229	188
Jämtland	Krokom	-16	-92	230	249
Skåne	Perstorp	-11	-88	231	243
Skåne	Hörby	71	-7	232	274
Östergötland	Motala	-40	-118	232	265
Skåne	Eslöv	51	-31	234	251
Skåne	Tomelilla	26	-56	234	279
Västra Götaland	Mark	25	-58	236	197
Stockholm	Norrtälje	109	24	237	261
Uppsala	Knivsta	107	21	238	262
Västra Götaland	Ulricehamn	92	6	238	186
Norrbottn	Älvsbyn	-8	-95	240	195
Västra Götaland	Lilla Edet	-20	-111	241	203
Västerbotten	Åsele	-52	-143	241	182

Norrbottn	Pajala	-19	-116	243	218
Östergötland	Valdemarsvik	54	-43	243	267
Jämtland	Åre	105	7	245	215
Östergötland	Kinda	71	-28	246	241
Kalmar	Oskarshamn	-44	-144	247	229
Stockholm	Botkyrka	5	-101	248	255
Uppsala	Tierp	3	-105	249	205
Västerbotten	Storuman	-31	-140	250	235
Gävleborg	Gävle	29	-82	251	276
Uppsala	Östhammar	12	-100	252	223
Östergötland	Söderköping	92	-22	253	208
Jämtland	Härjedalen	17	-98	254	233
Halland	Kungsbacka	132	13	255	212
Örebro	Lekeberg	-21	-34	255	84
Västra Götaland	Göteborg	129	9	256	238
Skåne	Båstad	97	-24	257	233
Skåne	Höör	43	-78	257	227
Kalmar	Emmaboda	-15	-138	259	264
Stockholm	Huddinge	113	-10	259	251
Norrbottn	Gällivare	10	-114	261	142
Västra Götaland	Tanum	34	-93	262	277
Värmland	Eda	-13	-141	263	133
Stockholm	Nynäshamn	56	-72	263	127
Norrbottn	Övertalix	4	-128	265	122
Stockholm	Stockholm	144	11	266	283
Norrbottn	Arjeplog	13	-121	267	184
Gotland	Gotland	39	-95	267	271
Skåne	Sjöbo	116	-20	269	158
Stockholm	Södertälje	62	-76	270	285
Västra Götaland	Sotenäs	16	-123	271	274
Södermanland	Gnesta	106	-35	272	287
Gävleborg	Ljusdal	21	-120	272	230
Uppsala	Uppsala	76	-67	274	253
Dalarna	Malung	58	-86	275	207
Kronoberg	Uppvidinge	65	-81	276	171
Södermanland	Nyköping	90	-57	277	208
Norrbottn	jokkmokk	35	-117	278	253
Norrbottn	Kiruna	27	-132	279	223
Skåne	Simrishamn	50	-110	280	288
Stockholm	Upplands-Bro	78	-83	281	282
Norrbottn	Övertorneå	20	-145	282	277
Södermanland	Strängnäs	119	-47	283	138
Skåne	Svalöv	59	-108	284	246
Stockholm	Österåker	131	-36	284	284
Halland	Hylte	83	-85	286	263
Stockholm	Vaxholm	134	-71	287	286
Västra Götaland	Orust	86	-125	288	281
Stockholm	Ekerö	139	-75	289	290
Stockholm	Värmdö	130	-139	290	289

Förklaring förutsättningar och åsikter

Förutsättningar

Statistik	Förklaring
Marknadsförsörjning	Den genomsnittliga andel av hushållens inkomster som kommer från "frivilliga marknadsaktiviteter" - i huvudsak löneinkomster.
Kommunalskatt	Totala kommunala skattesatsen uttryckt i kronor per hundra kronor
Entreprenader	Visar andelen entreprenader i privat drift av kommunens totala verksamhet. Bolagiserad kommunal verksamhet ingår ej i måttet
Andel i arbete	Avser natt befolkning i kommunen, det vill säga alla förvärvsarbetande som bor i kommunen oavsett var de arbetar. Förvärvsarbetande är personer som har avlönat arbete minst en timme per vecka under den månad som utgjorde mätperiod.
Företagande	Visar det totala antalet privata arbetsplatser per 1000 invånare, uppdelat i arbetsplatser utan anställda och arbetsplatser med minst en anställd. Avser arbetsställen och inte företag, då företag kan ha flera arbetsställen ute i landet.
Nyföretagande	Visar antalet nya företag, inkl kommunägda bolag, per 1000 invånare.

Källa www.svensktnaringsliv.se/appkfakta/start.do

Åsikter

Enkät svar	Förklaring
Allmänhetens attityder till företagande	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
Kommunpolitikernas attityder till företagande	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
Kommunala tjänstemäns attityder till företagande	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
Medias attityder till företagande	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
Skolans attityder till företagande	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
kommunens service till företagen	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
Kommunens tillämpning av lagar och regler	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
Kommunal konkurrens	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
Vägnät, tåg och flygförbindelser	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
Tele och IT-nät	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
Tillgången på arbetskraft med relevant kompetens	Företagen har betygsatt faktorn på en skala 1-6 där 1 är dåligt och 6 utmärkt utifrån grundfrågan: Hur tycker du att läget är i din kommun idag? Hur fungerar det? Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag.
Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen	

Källa www.svensktnaringsliv.se/appkfakta/start.do

5. Källförteckning

Tryckta källor

Birch, m fl (2000), *Entrepreneurial Hot Spots*.

Boter & Lundström (2005) *SME perspectives on business support services: The role of company size, industry and location*, Journal of Small Business and Enterprise Development Volume 12 Number 2

Braunerhjelm, P. & Feldman, M., 2006. *Cluster Genesis*, Oxford University Press, Oxford.

Braunerhjelm, P & Wiklund, J., 2006, *Enterprenörskap och tillväxt*, FSF, Örebro.

Braunerhjelm, P. 2008, Entrepreneurship, Knowledge and Growth, *Foundations and Trends in Entrepreneurship*

Kremel & Lundström (2007) *FSFs Företagsklimatindex*

Internetkällor

www.nutek.se

www.foretagarna.se

www.svensktnaringsliv.se

www.scb.se

www.bolagsverket.se

www.jobs-society.se